
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА

УДК 378.147:373.2.011.3-051
DOI 10.31654/2663-4902-2022-PP-3-64-73

Аніщук А. М.

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
anishchuk1965@gmail.com
orcid.org/0000-0002-0292-689X

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Стаття присвячена професійній підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти в сучасних умовах. Актуальність дослідження пов'язана із реформуванням вищої освіти, внесенням змін до законів України «Про дошкільну освіту», «Про вищу освіту», затвердженням нових стандартів вищої освіти, зміною підходів до організації освітнього процесу в закладах вищої освіти. Виділено державні документи, в яких регламентовано сучасні вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувачів дошкільної освіти, пріоритетні завдання підготовки майбутніх вихователів у закладах вищої освіти на сучасних засадах.

Визначено аспекти наукових досліджень з даної проблематики. Проаналізовано наукові погляди щодо визначення сутності поняття «професійна підготовка майбутнього вихователя» під яким розуміється спеціально організований освітній процес, спрямований на формування в майбутніх фахівців високого рівня готовності до ефективного здійснення професійної діяльності в галузі дошкільної освіти.

Розкрито зміст підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти; компетентнісний підхід, що передбачає цільову орієнтацію процесу підготовки майбутнього педагога на засвоєння загальних та спеціальних компетентностей, значення практичної підготовки для формування професійної компетентності, що ґрунтується на здатності застосовувати теоретичні знання на практиці.

Виділено особливості професійної підготовки з урахуванням вимог стандартів: оновлення змісту, методів, засобів і форм організації освітнього процесу в закладах вищої освіти; забезпечення компетентнісного підходу у формуванні загальних та спеціальних компетентностей, необхідних для майбутньої професійної діяльності; розвиток соціальних навичок (soft skills), що сприяють саморозвитку та кар'єрному росту майбутнього педагога, інтересів та потреб, особистісних прагнень; застосування інноваційних технологій проведення занять з урахуванням принципів студентоцентрованого навчання; створення індивідуальної освітньої траєкторії через індивідуальний вибір здобувачами навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством; налагодження плідної співпраці із роботодавцями.

***Ключові слова:** професійна підготовка, фахівці дошкільної освіти, здобувачі вищої освіти, освітні стандарти, професійна компетентність, заклад вищої освіти, освітня траєкторія, соціальні навички (soft skills).*

Постановка проблеми. Реформування вищої освіти відповідно до європейських стандартів передбачає визначення пріоритетних запитів суспільства щодо

підготовки педагогічних працівників нової генерації, здатних до особистісного й професійного зростання, саморозвитку, самоосвіти і самореалізації.

У Національній стратегії розвитку освіти в Україні були визначені завдання, що потребували кардинальних змін, спрямованих на підвищення якості і конкурентоспроможності освіти в нових економічних і соціокультурних умовах, прискорення інтеграції України у міжнародний освітній простір [14].

Визнання державою пріоритетної ролі дошкільної освіти актуалізує проблему підготовки фахівців даної галузі. Завдання сучасної вищої освіти як соціокультурного феномену – не стільки формування особистості із заздалегідь заданими властивостями і якостями, а створення у ЗВО умов для реалізації нею своїх потенційних можливостей, окультурення її потреб, розвитку духовних цінностей. Такий підхід потребує оновлення змісту, методів, засобів і форм організації освітнього процесу в закладах вищої освіти.

Напрями оновлення освіти, зорієнтовані на професійне та особистісне зростання майбутнього педагога дошкільної освіти, знайшли відображення в законах України «Про освіту» (2017), «Про дошкільну освіту» (із змінами від 05.09.2017 року), «Про вищу освіту» (2014; із змінами від 30.03.2021 року), затверджених Стандартах вищої освіти галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка», спеціальності 012 «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (2019) та другого (магістерського) рівня вищої освіти (2020), Базовому компоненті дошкільної освіти.

У процесі професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти фокусується увага на основний результат освітнього процесу – компетентність, яка є динамічною комбінацією знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначають здатність особистості успішно провадити професійну та подальшу освітню діяльність [16].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що проблема професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в сучасних умовах досліджується науковцями в різних аспектах, а саме, сучасна професійна підготовка майбутніх вихователів у системі дошкільної освіти України (Н. Трофаїла, Н. Миськова, І. Підлипняк, Т. Скалосуб, Р. Куліш, Л. Соловйова-Нікітіна, Н. Суховієнко, А. Чаговець, О. Листопад, М. Олійник, Т. Теличко, Ю. Смоляно, Л. Соловйова-Нікітіна); шляхи вдосконалення системи підготовки фахівців дошкільної освіти (Л. Артемова, Г. Беленька, О. Богініч, З. Борисова, Л. Завгородня, О. Кузіна, І. Луценко, М. Машовець, Г. Сухорукова); особливості професійної підготовки педагогів дошкільної освіти (Л. Артемова, Г. Беленька, А. Богуш, С. Курінна, Л. Поздняк, О. Фунтікова, В. Ядешко); підготовка педагогів до роботи з дітьми дошкільного віку в закладах дошкільної освіти щодо виховання відповідальності (Р. Кондратенко), доброзичливості (О. Доманюк), упевненості у собі (А. Сіренко), довірливого та шанобливого ставлення до дорослих (І. Савченко, А. Карнаух), формування творчої індивідуальності дошкільника (Л. Іщенко, Н. Сиротич), до розвитку креативного мовлення дітей (М. Рогачко-Островська).

Проблема підготовки майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти досліджувалась сучасними науковцями з позиції різних підходів: компетентнісного (Л. Артемова, Г. Беленька, А. Богуш, Н. Гавриш, І. Жадленко, І. Коновальчук, І. Рогальська-Яблонська, Л. Мороз-Рекотова, О. Половіна); діяльнісного (З. Курлянд, Н. Мирончук, В. Давидова); *інтегрованого* (О. Вознюк, О. Дубесенюк, Н. Гавриш, Т. Жаровцева, К. Крутій, М. Прокоф'єва), *інтерактивного* (О. Пометун, Л. Пироженко, Л. Пісоцька), *особистісно-орієнтованого* (І. Бех, Н. Ничкало), *технологічного* (В. Беспалько, П. Гальперіна, Н. Талізїна, Н. Шуркова), акмеологічного (О. Галус, Л. Завадська, Л. Козак, Н. Кузьміна, Н. Мачинська) та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Як свідчать наукові дослідження останніх років, професійна підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти висвітлена досить широко з урахуванням різних аспектів. Однак, внесення змін до Законів «Про вищу освіту», «Про дошкільну освіту», прийняття Стандартів вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» передбачають перегляд і унормування змісту освітньо-професійних програм, як нормативних документів, що регламентують компетентнісні, кваліфікаційні, організаційні, навчальні та

методичні вимоги допрофесійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти. Враховуючи тенденції розвитку ринку праці, розробники освітньо-професійних програм мають формулювати такі цілі, які дадуть змогу випускникові програми бути конкурентоспроможним на ринку праці. Цілі та програмні результати навчання повинні переглядатися, щоб забезпечити актуальні компетентності випускника.

Нині обговорюється проект нової редакції закону «Про дошкільну освіту», який був схвалений Кабінетом Міністрів України 01.11.2021 року. Як наголошує очільник Міносвіти С. Шарлет, документом насамперед МОН пропонує запровадити інтерна-туру для молодих фахівців сфери дошкілля, реалізувати принцип «гроші ходять за дитиною», втілити в життя академічну автономію закладів дошкільної освіти та упорядкувати їхню типологію. Наголошує на тому, що основною ціллю є «створення спроможної системи дошкільної освіти, з рівним доступом до освітніх послуг, мотивованими педагогічними працівниками, безпечним інклюзивним та розвиваючим освітнім середовищем для щасливого дитинства» [5].

За останній рік Наказом Міністерства економіки України № 755-21 від 19.10.2021 р. затверджено професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти», який містить умови та критерії для визначення відповідності професійної кваліфікації особи вимогам до роботи на посаді вихователя закладу дошкільної освіти, а також втілює сучасний підхід до визначення переліку трудових функцій та трудових дій, опису загальних і професійних компетентностей вихователя закладу дошкільної освіти [18].

У зв'язку з цим, фахові знання майбутніх педагогів дошкільної галузі мають відповідати новим стандартам щодо формування їх професійних компетентностей, здатностей розв'язувати складні спеціалізовані завдання, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов із застосуванням теорії і методики дошкільної освіти. А для цього необхідно внести низку змін до форм та методів організації освітнього процесу у закладі вищої освіти. Головною метою таких освітніх інновацій має стати підготовка конкурентоздатного на ринку праці, висококваліфікованого, професійно компетентного, креативного спеціаліста, який вільно володіє набутими вміннями і навичками, прагне до професійного зростання, соціальної і фахової мобільності [4].

Формулювання мети статті: висвітлення особливостей професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійна підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти розглядається науковцями як багатофакторна структура, важливим завданням якої є набуття кожним студентом фахових компетентностей, особистісних якостей, необхідних у роботі з дітьми, смислу педагогічної діяльності, формування фахової майстерності.

Т. Танько під *професійною підготовкою* розуміє систему організаційних та педагогічних заходів, які забезпечують формування в особистості професійної спрямованості, системи знань, навичок, умінь і професійної готовності, що, в свою чергу, визначається як суб'єктивний стан особистості, яка вважає себе здатною і підготовленою до виконання певної професійної діяльності та прагне її виконати [20, с. 34].

На думку Л. Зданевич, «*професійна підготовка майбутнього вихователя*» – це спеціальний організований освітній процес, спрямований на формування в майбутніх фахівців високого рівня готовності до ефективного здійснення професійної діяльності в галузі дошкільної освіти [6].

Важлива роль відводиться *компетентнісному підходу* який передбачає цільову орієнтацію процесу підготовки майбутнього педагога на формування загальних та спеціальних компетентностей. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти сформульований у термінах результатів навчання. Предметом наукового дослідження Г. Бєленької є процес формування професійної компетентності вихователів ЗДО в умовах навчання в університеті за першим (бакалаврським) рівнем [1]. Результатом підготовки бакалаврів в умовах ступеневої освіти, науковець вважає «*сформовану професійну компетентність майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти*» [2, с. 28]. До структурних компонентів професійної компетентності

майбутніх вихователів, авторка відносить: мотиви, системні знання, фахові вміння та професійно значущі якості особистості [2, с. 31].

Професійна підготовка фахівців дошкільної освіти зумовлюється спеціальною організацією освітнього процесу, що включає всі сторони педагогічної діяльності: знаннєву, операційно-технологічну, ціннісно-мотиваційну, що сприяє розвитку здатності педагога до ефективного здійснення своєї професійної діяльності. До *знаннєвої* сторони педагогічної діяльності відносяться професійні знання, уміння та навички; методично доцільно підібрані форми, засоби та способи навчальної діяльності. *Операційно-технологічна* цілісність виявляється у внутрішній цілісності процесів освоєння, організації змісту освіти і матеріальної бази, ділової взаємодії педагога і вихованців, освіти і самоосвіти. *Ціннісно-мотиваційна* сторона включає ціннісні орієнтації майбутнього педагога. На думку А. Кір'якової *ціннісні орієнтації* визначаються здатністю особистості орієнтуватися у світі ідеальних і матеріальних цінностей. У цьому випадку ефективність формування конкурентоспроможного педагога визначається відношенням особистості до обраної професії [8].

I. Опицук виділені пріоритетні *завдання* підготовки майбутніх вихователів у закладах вищої освіти на сучасних засадах:

- забезпечення інноваційного характеру базової освіти вказаних фахівців;
- осучаснення змісту та гуманізація методів і форм підготовки майбутніх педагогічних кадрів для сфери дошкільної освіти;
- упровадження в педагогічну практику компетентнісного підходу, зв'язок освітнього процесу з реаліями сучасного життя;
- розробка механізмів оцінки якості освітніх послуг закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку фахівців за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта»;
- визнання особистості студента найвищою цінністю, врахування його потреб, запитів, здібностей, індивідуальної історії життя, тобто студентоцентризм [15].

Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти здійснюється за освітньо-професійними програмами та освітньо-науковою програмою на таких рівнях вищої освіти: початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти; перший (бакалаврський) рівень; другий (магістерський) рівень; третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень. Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання здобувачем освітньо-професійної програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти.

Зміст підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти включає обов'язкові навчальні дисципліни, що охоплюють *загальну підготовку та професійну і вибіркові*. У новій дидактичній системі в центр уваги ставиться самостійна робота студента, індивідуальна робота викладача зі студентом. На думку сучасних науковців, викладач має зацікавити студентів проблемами, вирішення яких є найбільш актуальними, включити в науково-дослідну роботу, стимулюючи тим самим їх пошукову активність. Тому сучасна дидактична система ЗВО передбачає якісні зміни всіх її складових: мети, змісту навчальної інформації, засобів педагогічної комунікації, форм та методів педагогічної взаємодії суб'єктів педагогічного процесу, а також розвиток професійної і пізнавальної мотивації, формування педагога як самостійної, конкурентоздатної особистості [17, с. 130].

Особливе місце в системі практичної підготовки посідають *навчальна, науково-дослідна і виробнича практики*. Враховуючи сучасні вимоги, визначення змісту практик, їхньої відповідності сучасним вимогам ринку праці має відбуватися у співпраці із роботодавцями та випускниками освітньо-професійної програми.

Основна мета проведення педагогічної практики – формування у студентів професійно значущих якостей особистості педагога дошкільної освіти. Під час професійної діяльності практиканти закріплюють теоретичні знання, формують професійний інтерес, переконуються в необхідності постійно вдосконалювати свою професійну майстерність.

Проблемам організації і проведення педагогічної практики присвячені роботи багатьох науковців: О. Абдулліної, Л. Булатової, Л. Машкіної, В. Морозової та ін. Як зазначає Л. Машкіна, педагогічна практика як форма професійного навчання у вищій школі спирається на певний теоретичний фундамент, який забезпечує вирішення

теоретичних і практичних завдань професійної підготовки сучасного вихователя – реформатора всього життя дитини [13, с. 131].

Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти дошкільної галузі соціальних навичок (*soft skills*). *Soft skills* («м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності») дають змогу випускникам ЗВО бути успішними на своєму робочому місці. Як зазначають А. Кошель, В. Кошель А. Міненко, майбутній вихователь дітей дошкільного віку в сучасному суспільстві має володіти не лише вузько професійними навичками (*Hard skills*), але й навичками (*Soft skills*), які забезпечують: ефективність роботи у команді, здатність приймати рішення у різних ситуаціях, вирішувати конфлікти, самоактуалізацію, конкурентноспроможність, саморозвиток тощо [10].

К.Коваль до таких навичок відносить навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, уміння вирішувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, здатність логічно і системно мислити, креативність та ін. [9]. Автори наголошують на тому, що соціальні навички дозволяють людині бути успішно незалежно від специфіки основної діяльності і забезпечують професійну мобільність. Фактично мова йде про особистісні, комунікативні та управлінські компетентності.

Крім вище зазначених науковців дану проблему аналізують К. Гнезділова, Л. Іванова, О. Скорнякова, Н. Длугунович, К. Коваль, А.Тютюнник. А. Тютюнник навички *soft skills* поділяє на чотири групи: 1) особиста ефективність: уміння ставити та досягати поставлені цілі; управління часом; стресостійкість; почуття відповідальності; креативність; аналітичне мислення; проведення презентацій; 2) управлінські навички: вміння згуртувати групу; вміння сформувати команду; вміння сформувати систему комунікацій в команді; вміння мотивувати учасників команди; розвиток лідерських якостей; формальне та неформальне керівництво; 3) комунікативні навички: вміння працювати в групі; вміння здійснювати ефективну комунікацію; міжособистісне спілкування; розв'язання конфліктних ситуацій; проведення переговорів; вміння переконувати; 4) стратегічні навички: стратегічне планування; вирішення стратегічних завдань; вміння делегувати повноваження [22]. Позитивною практикою є формування *soft skills* при вивченні конкретних дисциплін, однак не вичерпується лише цим, оскільки даний процес також може відбуватися в межах загальних та фахових дисциплін.

Зміст професійної підготовки передбачає формування *індивідуальної освітньої траєкторії*, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством. Однією із складових такої траєкторії є вибіркові дисципліни. У Рекомендаціях щодо застосування критеріїв оцінювання якості освітньої програми зазначено, що вибірковість не є самоціллю, а в першу чергу – інструментом підвищення якості освіти. В основі системи вибірковості лежить можливість *індивідуального* вибору кожного здобувача вищої освіти [19].

На думку Г. Бойко зміст професійної підготовки вихователів ґрунтується на таких *компонентах*: системний підхід у професійній підготовці вихователя, соціальна мобільність фахівця, готовність до професійної діяльності, мотиваційна основа, професійна концепція, педагогічний потенціал, культурно-освітнє середовище. Формами професійної підготовки вихователів ЗДО є: лекції, практичні заняття, практикуми, семінари, індивідуальні заняття, консультації, самостійна робота, практика у ЗДО; ефективними методами професійної підготовки вихователів ЗДО визначено: метод готових знань, дослідницький та активні методи, метод проблемного навчання тощо [3].

Змінюється підхід до викладання лекційного матеріалу. Тільки лекція, яка дозволяє поєднати керуючу роль педагога з високою активністю слухачів на основі використання сучасних інноваційних (інтерактивних, мультимедійних, інформаційних технологій), дає можливість опрацювання великого масиву інформації, налагодження оперативного зворотного зв'язку зі слухачами, інтенсифікації педагогічної праці, мобілізації мислення, знань та умінь слухача та, як підсумок, досягнення високих результатів навчальної діяльності [7].

Одним із аспектів професійної підготовки фахівців є врахування *студенто-центрованого підходу*, за яким здобувача розглядають як суб'єкта здатного

самостійно формулювати власні інтереси та потреби, самодостатнього і відповідального учасника освітнього процесу. Такий підхід забезпечує посилення ролі здобувача вищої освіти як рівного учасника процесу навчання – від пасивного слухача до активного. Як зазначає І. Онищук, якісна підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти ґрунтується на співпраці викладача із студентами, формуванні у них професійної мотивації [15], підтримці особистісних прагнень до самореалізації, самоствердження, саморозвитку, самовираження як передумов досягнення високої якості їх педагогічної діяльності.

На думку Т. Лесіної, процес становлення партнерських відносин суб'єктів освітнього процесу в ЗВО зумовлений не лише об'єктивними, а й суб'єктивними чинниками, серед яких готовність викладачів до побудови партнерських відносин зі студентами, а також готовність студентів до прийняття суб'єктної позиції в процесі навчання [12, с. 87]. Цьому сприяє побудова освітнього процесу на діалогічній основі, створення умов для індивідуальних виявів, розвитку і самореалізації майбутніх вихователів ЗДО [21]. Т. Теличко виділяє основні напрями удосконалення професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО в сучасних умовах: переорієнтація на якісну зміну освіти, шляхом організації сучасного освітнього середовища; переорієнтація на створення програм і проєктів нового покоління, здатних забезпечити соціальну ефективність системи освіти, що дозволяють оцінювати досягнення студентів у професійній підготовці; надання майбутнім вихователям ЗДО можливості вибудувати власну траєкторію професійного розвитку; переорієнтація на підтримку соціальної мобільності, яка базується на набутті студентами «soft skills» у спілкуванні; застосування технологій, що забезпечують самоосвіту, можливість безперервної освіти протягом життя [21, с. 50].

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Таким чином, аналіз сучасних наукових досліджень уможливує виділення характерних особливостей професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в сучасних умовах: оновлення змісту, методів, засобів і форм організації освітнього процесу в закладах вищої освіти згідно нових Стандартів вищої освіти; забезпечення компетентнісного підходу у формуванні загальних та спеціальних компетентностей, необхідних для майбутньої професійної діяльності; розвиток соціальних навичок, що сприяють саморозвитку та кар'єрному росту майбутнього педагога; застосування інноваційних технологій проведення занять з урахуванням принципів студентоцентрованого навчання; створення індивідуальної освітньої траєкторії, в структурі якої провідне місце відводиться «вибірковим» дисциплінам; налагодження співпраці із роботодавцями. Перспективами подальшого вивчення є виділення та характеристика внутрішніх та зовнішніх чинників впливу на динаміку змін у процесі підготовки майбутніх фахівців дошкільної сфери.

Література

1. Беленька Г. В. Формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку в умовах університетської освіти. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки»* / за заг. ред. Є. І. Коваленко. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012. № 4. С. 114–119.
2. Беленька Г. В. Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів в умовах ступеневої підготовки; автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.08 «Дошкільна педагогіка». Київ, 2012. 40 с.
3. Бойко Г. О. Формування соціальної мобільності вихователів дошкільних навчальних закладів у процесі професійної підготовки; автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Львів, 2018. 20 с.
4. Гаврилук С. М., Демченко І. І., Попиченко С. С. Професійна підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти: колективна монографія / за заг. ред. В. М. Кушнір. Умань: Візаві, 2019. 247 с.
5. Дошкільна освіта: уряд підтримав нову редакцію Закону України «Про дошкільну освіту». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/doshkilna-osvita-uryad-pidtrimav-novu-redakciyu-zakonu-ukrayini>

6. Зданевич Л. В. Теоретичні і методичні основи професійної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до роботи з дезадапованими дітьми: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Житомир, 2014. 44 с.
7. Інноваційні методи проведення занять: метод. посібн. / уклад. Кожухар О. А. Чернігів, 2017. 24 с.
8. Кирьякова А. В. Теория ориентации личности в мире ценностей. Оренбург: ОПТУ, 1996. 188 с.
9. Коваль К. О. Розвиток «Soft Skills» у студентів один з важливих чинників працевлаштування. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2015. URL: <https://visnyk.vntu.edu.ua/index.php/vis-nyk/article/view/827>. (дата звернення: 23.01.2021).
10. Кошель А. П., Кошель В. М., Міненко А. О. Розвиток soft skills у майбутніх вихователів ЗДО як необхідний компонент конкурентоспроможності на ринку праці. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. Вип. 12 (168) / Нац. ун-т «Черн. колегіум» ім. Т. Г. Шевченка; голов. ред. М. О. Носко. Чернігів: НУЧК, 2021. С. 194–198. (Серія: Педагогічні науки). DOI: 10.5281/zenodo.4769564.
11. Куліш Р.В. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до професійної діяльності. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Серія «Педагогічні науки»*. Випуск 1.45 (106). С. 73–77.
12. Лесіна Т. М. Дослідницька діяльність майбутніх вихователів – чинник формування їхньої професійної компетентності. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Серія «Педагогічні науки»*. 2016. Вип. 4. С. 86–90.
13. Машкіна Л. А. Професійна підготовка майбутніх фахівців з дошкільної освіти в процесі педагогічної практики. *Наукові записки кафедри педагогіки*. Вип. XXVIII Харків. 2012. С. 129–136.
14. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року 25 червня 2013 року. URL: <https://pon.org.ua/novyny/2446-nacionalna-strategiya-rozvitku-osviti-v-ukrayini.html>.
15. Онищук І. А. Теоретико-методичні засади розвитку культури самовираження майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у художній діяльності: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Кременець. 2020, 602 с.
16. Осадчий І. Про освітній процес у закладі загальної середньої освіти. URL: <http://education-ua.org/ua/analytics/1321-pro-osvitnij-protses-u-zakladi-zagalnoji-serednoji-osviti>.
17. Підготовка майбутніх фахівців початкової та дошкільної освіти: стратегії реформування: колективна монографія / за ред. В. В. Чайки, О. І. Янкович. Тернопіль, 2019. 240 с.
18. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти», 19 жовтня, 2021. URL: <https://document.vobu.ua/doc/7529>.
19. Рекомендації щодо застосування критерії оцінювання якості освітньої програми/ Затверджено Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти 17 листопада 2020 року: ТОВ «Український освітянський видавничий центр «Оріон»». Київ, 2020. 66 с.
20. Танько Т. П. Теорія та практика музично-педагогічної підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів у педагогічних університетах: автореф. дис. ... д. пед. наук: спец. 13.00.04. Харків, 2004. 41 с.
21. Теличко Т. В. Формування фахової компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти на засадах міждисциплінарного пілходу. *Мукачево*. 2021. 294 с.
22. Тютюнник А. В. Використання хмарних технологій та soft skills в освітній діяльності студентів та викладачів. *Відкрите освітнє середовище сучасного університету*. 2015. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/oee-emu_2015_1_15 (дата звернення 22.01.2021).

References

1. Bielenka, H.V. (2012). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnix vykhovateliv diteidoshkilnohoviku v umovakh universytetskoj osvity [Formation of professional competence in the minds of the university education of children of preschool age]. *Naukovi zapysky – Science notes*, 4, 114–119. Ye.I. Kovalenko (Eds.). Nizhyn: NDU im. M. Hoholia [in Ukrainian].
2. Bielenka, H.V. (2012). Teoretyko-metodychni zasady formuvannia profesiinoi kompetentnosti vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv v umovakh stupenevoi pidhotovky [Theoretical and methodological bases of formation of professional competence of

educator of preschool educational institution in the conditions of degree preparation]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

3. Boiko H.O. (2018). Formuvannya sotsialnoi mobilnosti vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv u protsesi profesiinoi pidhotovky [Formation of social mobility of educators of preschool education in the process of professional training]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Lviv [in Ukrainian].

4. Havryliuk, S.M., Demchenko I.I. & Popychenko, S.S. (2019). Profesiina pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity [Professional training of future specialists in preschool education]. V.M. Kushnir (Eds.). Uman: Vizavi [in Ukrainian].

5. Doshkiln osvita: uriad pidtrymav novu redaktsiiu Zakonu Ukrainy «Pro doshkilnu osvitu» [Preschool education: the government supported the new version of the Law of Ukraine "On Preschool Education"]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/doshkilna-osvita-uryad-pidtrimav-novu-redaktsiyu-zakonu-ukrayini> [in Ukrainian].

6. Zdanevych, L.V. (2014). Teoretychni i metodychni osnovy profesiinoi pidhotovky maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv doroboty z dezadaptovanyimi ditmy [Theoretical and methodological bases of professional training of future educators of preschool educational institution stowork with maladapted children]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Zhytomyr [in Ukrainian].

7. Kozhukhar, O.A. (2017). Innovatsiini metody provedennia zaniat [Innovative methods of conducting classes]. Chernihiv [in Ukrainian].

8. Kyriakova, A.V. (1996). Teoriya oryentatsyy lychnosti v myre tsennosti [The theory of personality orientation in the world of values]. Orenburh: OPTU [in Ukrainian].

9. Koval, K.O. (2015). Rozvytok «Soft Skills» u studentiv odyz z vazhlyvykh chynnykiv pratsevlashuvannya [The development of «Soft Skills» for students is one of the important factors of employment]. *Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho nstytutu – Bulletin of Vinnytsia Polytechnic Institute*. URL: <https://visnyk.vntu.edu.ua/index.php/vis-nyk/article/view/827> [in Ukrainian].

10. Koshel, A.P., Koshel, V.M. & Minenok, A.O. (2021). Rozvytok softs kills u maibutnikh vykhovateliv ZDO ya kneobkhidnyi komponent konkurentospromozhnosti na rynku pratsi [Development of soft skills in future educators ZDO as a necessary component of competitiveness in the labor market]. *Visnyk Natsionalnoho niversytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T. H. Shevchenka – Bulletin of the Chernihiv Collegium National University named after T. G. Shevchenko*, 12 (168), 194–198. M.O. Nosko (Eds.). Chernihiv: NUChK [in Ukrainian].

11. Kulish, R.V. Pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity doprofesiinoi diialnosti [Training of future preschool education specialists for professional activities]. *Naukovyi visnyk MNU imeni V.O. Sukhomlynskoho – Scientific Bulletin of V. O. Sukhomlynskyi MNU*, 1.45(106), 73–77 [in Ukrainian].

12. Lesina, T.M. (2016). Doslidnytska diialnist maibutnikh vykhovateliv – chynnyk formuvannia ikhnoi profesiinoi kompetentnosti [Research activities of future educators – a factor in the formation of their professional competence]. *Naukovyi visnyk Pivdenoukrajinskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. K. D. Ushynskoho – Scientific Bulletin of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynskiy*, 4, 86–90 [in Ukrainian].

13. Mashkina, L.A. (2012). Profesiina pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv z doshkilnoi osvity v protsesi pedahohichnoi praktyky [Professional training of future specialists in preschool education in the process of pedagogical practice]. *Naukovi zapysky kafedry pedahohiky – Scientific notes of the department of pedagogy*, XXVIII, 129–136. Kharkiv [in Ukrainian].

14. Natsionalna stratehiia rozvytku osvity v Ukraini na period do 2021 roku 25 chervnia 2013 roku [National Strategy for the Development of Education in Ukraine for the period up to 2021 on June 25, 2013]. URL: <https://pon.org.ua/novyny/2446-natsionalna-strategiya-rozvitku-osviti-v-ukrayini.html> [in Ukrainian].

15. Onyshchuk, I.A. (2020). Teoretyko-metodychni zasady rozvytku kultury samovyrazhennia maibutnikh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity u khudozhnii diialnosti [Theoretical and methodological foundations of the culture of self-expression of future educators of preschool education in artistic activity]. Doctor's thesis. Kremenets [in Ukrainian].

16. Osadchyi, I. Prosvitnij protses u zakladi zahalnoi serednoi osvity [On the educational process in the institution of general secondary education]. URL: <http://education-ua.org.ua/analytics/1321-pro-osvitnij-protses-u-zakladi-zagalnoji-serednoji-osviti> [in Ukrainian].

17. Chaiky, V.V. & Yankovych, O.I. (2019). Pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv pochatkovoї ta doshkilnoi osvity: stratehii reformuvannia [Preparation of future specialists in primary and preschool education: reform strategies]. Ternopil [in Ukrainian].

18. Profesiyniy standart «Vykhovatel zakladu doshkilnoi osvity» [Professional standard "Educator of preschool education"]. URL: <https://document.vobu.ua/doc/7529> [in Ukrainian].

19. Rekomendatsii shchodo zastosuvannia kryterii otsiniuvanniaya kostiosvitnoi prohramy. (2020). [Recommendations for the application of criteria for assessing the quality of the educational program]. Zatverdzheno Natsionalny mahentstvomiz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity 17 lystopada 2020 roku: TOV «Ukrainskyi osvitianskyi vydavnychiy tsentr «Orion»». Kyiv [in Ukrainian].

20. Tanko, T.P. (2004). Teoriia ta praktyka muzychno pedahohichnoi pidhotovky maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh zakladiv u pedahohichnykh universytetakh [Theory and practice of musical pedagogical training of future educators of preschool institutions in pedagogical universities]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].

21. Telychko, T.V. (2021). Formuvannia fakhovoi kompetentnosti maibutnikh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity na zasadakh mizhdystyplinarnoho pilkhotu [Formation of professional competence of future educators of preschool educational institution on the basis of interdisciplinary approach]. Mukachevo [in Ukrainian].

22. Tiutiunnyk, A.V. (2015). Vykorystannia khmarnykh tekhnolohii ta soft skills v osvitnii diialnosti studentiv ta vykladachiv [The use of cloud technologies and soft skills in the educational activities of students and teachers]. *Vidkryte osvितnie e-seredovyshe suchasnoho universytetu – Open educational e-environment of a modern university*. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/oe-emu_2015_1_15/ [in Ukrainian].

PECULIARITIES OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE PRESCHOOL EDUCATION SPECIALISTS IN MODERN CONDITIONS

Anishchuk A.

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Preschool Education
Nizhyn Mykola Gogol State University
anishchuk1965@gmail.com
orcid.org/0000-0002-0292-689X

The article is devoted to the professional training of future specialists in preschool education in modern conditions. The urgency of the study is related to the reform of higher education, amendments to the laws of Ukraine "On Preschool Education", "On Higher Education", approval of new standards of higher education, changing approaches to organizing the educational process in higher education institutions. State documents are regulated, which regulate modern requirements for compulsory learning outcomes and competencies of preschool students, priority tasks of training future educators in higher education institutions on a modern basis.

Aspects of scientific research on this issue are determined. The scientific views on defining the essence of the concept of "professional training of future educators" which means a specially organized educational process aimed at forming in future professionals a high level of readiness for effective implementation of professional activities in preschool education.

The content of training of future specialists of preschool education is revealed; competency approach, which provides a target orientation of the process of training future teachers to master general and special competencies, the importance of practical training for the formation of professional competence, based on the ability to apply theoretical knowledge in practice. The peculiarities of professional training taking into account the requirements of the standards are highlighted: updating the content, methods, means and forms of organization of the educational process in higher education institutions; providing a competence approach in the formation of general and special competencies necessary for future professional activity;

development of social skills (soft skills) that promote self-development and career growth of the future teacher, interests and needs, personal aspirations; application of innovative technologies of conducting classes taking into account the principles of student-centered learning; creation of an individual educational trajectory through the individual choice of students of academic disciplines in the amount provided by law; establishing fruitful cooperation with employers.

Key words: professional training, preschool education specialists, higher education seekers, educational standards, professional competence, higher education institution, educational trajectory, social skills (soft skills).